

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
ОЛИМПИАДА ПО ФИЗИКА, НАЦИОНАЛЕН КРЪГ
28 юни 2020 г., РУСЕ
Тема за 9. клас (трета възрастова група)

Задача 1. Удар между две тела

Две тела А и В се движат равномерно по една и съща права линия. Размерите им са пренебрежими. Когато се ударят, те си „разменят“ скоростите, т.е. скоростта на тялото А преди удара е равна на скоростта на тялото В след удара (и съответно скоростта на тялото В преди удара е равна на скоростта на тялото А след удара. Това се случва, когато масите на двете тела са равни и механичната енергия на телата преди и след удара е равна. Такъв удар се нарича еластичен). След удара те също се движат равномерно. В момента време $t_1 = 0,0$ s положенията (координатите) на телата А и В са съответно $x_{1A} = 11,0$ m и $x_{1B} = 3,0$ m, а в момента време $t_2 = 5,0$ s координатите на телата А и В са съответно $x_{2A} = 8,0$ m и $x_{2B} = 2,0$ m. Изчислете:

- а) скоростта v_A на тялото А преди удара. [3 т.]
- б) скоростта v_B на тялото В преди удара. [3 т.]
- в) положението x_y на телата при удара. [2 т.]
- г) момента време t_y на удара. [2 т.]

Разгледайте всички възможни случаи. Признават се както аналитични, така и графични решения (при избор на графично решение използвайте приложената графична хартия).

Задача 2. Електрическа верига с полупроводник

Резистор със съпротивление R и полупроводников елемент са свързани последователно към източник на напрежение с електродвижещо напрежение $E = 12,0$ V. Съпротивлението R_{sc} на полупроводника силно зависи от температурата му. Установената температура на полупроводника от своя страна зависи от отделящата се електрична мощност P_{sc} върху него. Тези зависимости за дадени в по-долната таблица.

$t, ^\circ\text{C}$	$R_{sc}(t), \Omega$	P_{sc}, W							
20.0	57.45	0.00							
25.0	49.68	0.25							
30.0	43.17	0.50							
35.0	37.69	0.75							
40.0	33.04	1.00							
45.0	29.09	1.25							
50.0	25.71	1.50							
55.0	22.81	1.75							
60.0	20.31	2.00							
65.0	18.15	2.25							
70.0	16.27	2.50							
75.0	14.63	2.75							
80.0	13.19	3.00							
85.0	11.93	3.25							
90.0	10.82	3.50							
95.0	9.84	3.75							
100.0	8.97	4.00							

От представените данни изчислете установената температура t_{sc} на полупроводника, тока I , който тече във веригата и напрежението U_{sc} върху полупроводника в два случая: за стойности на съпротивлението R на резистора съответно $20,0 \Omega$ и $15,0 \Omega$. Получените резултати запишете в таблицата за отговори отдолу. Празните колони на горната таблица са за помощни изчисления, от които да се вижда как сте получили резултатите. [10 т.]

R, Ω	$t_{sc}, ^\circ\text{C}$	I, A	U_{sc}, V
20,0			
15,0			

Задача 3. Калориметър

В топлоизолиран (от околната среда) алуминиев съд с маса $m_A = 0,600 \text{ kg}$ се намира вода с маса $m_B = 0,100 \text{ kg}$. Тяхната температура е $t_0 = 20,0 ^\circ\text{C}$. В съда се налива зехтин с температура $t_3 = -5,0 ^\circ\text{C}$. Зехтинът се втвърдява при температура $-6 ^\circ\text{C}$ и не е разтворим във вода.

а) Каква маса зехтин m_{31} трябва да се налее в съда, така че след установяване на равновесие крайната температура на течностите и съда (калориметъра) да е $t_1 = 0,0 ^\circ\text{C}$ и водата да е течна? [3 т.]

б) Каква маса зехтин m_{32} трябва да се налее в съда, така че след установяване на равновесие крайната температура на веществата и съда (калориметъра) да е $t_1 = 0,0 ^\circ\text{C}$ и водата да е изцяло замръзнала? [3 т.]

в) Ако в съда се налее зехтин с маса $m_{33} = 4,000 \text{ kg}$, каква ще е масата m_L на леда в калориметъра? Как ще са наредени в съда слоевете зехтин, течна вода и лед (отдолу нагоре) в този случай? [4 т.]

Специфичен топлинен капацитет на алуминия $c_A = 900 \text{ J.kg}^{-1}.\text{K}^{-1}$

Специфичен топлинен капацитет на водата $c_B = 4180 \text{ J.kg}^{-1}.\text{K}^{-1}$

Специфичен топлинен капацитет на зехтина $c_3 = 1970 \text{ J.kg}^{-1}.\text{K}^{-1}$

Специфична топлина на топене на леда $\lambda = 3,33.10^5 \text{ J.kg}^{-1}$

Плътност на водата $\rho_B = 1000 \text{ kg.m}^{-3}$

Плътност на леда $\rho_L = 917 \text{ kg.m}^{-3}$

Плътност на зехтина $\rho_3 = 910 \text{ kg.m}^{-3}$

